

mors ad magnificentiam pertinet Christi.

Mihi enim vivere Christus est. Non alia causa volui vivere nisi Christi, ut ejus corpus edificem.

Et mori lucrum. Corona.

Quod si vivere in carne, hic mihi fructus operis est. Si vivere in carne me voluerint, habebō tempus operandi.

Et quid eligam, ignoro: coarctor autem ē duobus. In tantum mihi utraque conveniunt, ut quid eligam scire non possim.

Desiderium habens dissolvi & esse cum Christo, multo magis melius: permanere autem in carne, necessarium propter vos. Illud melius mihi, istud necessarium vobis. Et mortem illos non timere, sed diligere debere eos, suo demonstrat exemplo: & ut non contristentur, mansurum se in carne spiritu prophético promittit.

Et hoc confidens scio, quia manebō. Non solum credo, sed etiam certissimē novi.

Et permanebō omnibus vobis. Non mihi, id est, non mei causa.

Ad profectum vestrum, & gaudium fidei. Ut profectum de fructu fidei vestrae, & gaudium habeatis, sive ut gaudeatis: quia vestra me fides & oratio conservavit.

Ut gratulatio vestra abundet in Christo Jesu in me, per meum adventum iterum ad vos. Ut postquam viderim vos, iterum abundantius gratulemini.

Tantum dignē Evangelio Christi converserim. Omnia ejus praecepta servantes, sive dignē Evangelii praeceptoribus conservare debetis.

Ut sive cum venero & videro vos, sive absens audiam de vobis: quia statis in uno spiritu. Sicut legimus: quia erat eis cor unum & anima una: nec quicquam suum dicebat, sed erant illis omnia communia.

Unanimes, collaborantes fidei Evangelii. Omnis pugna unanimiter aggressa victoriam parit.

Et in nullo terreamini ab adversariis, quae est illis causa perditionis, vobis autem salutis. Neque verlutis disputationibus, nec passionibus, opprobriisque turbemini. Quia vobis magis ad mercedem possunt prodesse. Sicut Apostoli ibant gaudentes: quia pro nomine Domini digni habiti sunt contumeliam pati.

Et hoc à Deo, quia vobis donatum est pro Christo. Quia vult vos coronari probatos: sicut Job permittitur tentari. Quia nec vinci habebat, & ejus gloria amplianda erat adversario superato atque confuso.

Non solum ut in eum credatis, sed ut etiam pro illo patiamini. Ocasio fidei à Deo donata est: quia si non venisset Christus & docuisset, non utique crederemus: ceterum & fidem voluntariam in actibus legis legimus: non solum ergo vult ut fidei meritum, sed etiam ut martyrii praeium habeatis, dum vos tentari Deus patitur ut vincatis.

Idem certamen habentes, quale & vidistis in me, & nunc audistis de me. Nihil novum patimini: sed hoc quod praesentes vidistis in me, & nunc absentes de me audistis. Non sit ergo illud vobis indignum, in quo nos confexistis gloriari.

Caput II.

S*i qua ergo consolatio in Christo.* Si in omni tribulatione ab ipso solo consolamini, non sit vestra consolatio, patri monium terrenum.

Si quod solatium charitatis. Charitas Christi, non amicorum.

Si qua societas spiritus. Spiritualium, non carnalium.

Si qua viscera miserationis. Vestri miseremini potius quam parentum.

Inplete gaudium meum. Quod jam habeo ex parte: in talibus enim doctor exultat. Aliter: Si qua mihi à vobis consolatio exhibetur in Christo, & si quod solatium charitatis: si qua vos societas spiritus connectit, & si qua sint apud vos viscera pietatis: hoc mihi praestate, quod rogo, ut gaudium nostrum unitatis & electionis impleatis.

Ut idem sapiatis, eamdem charitatem habentes, unanimes idipsum sentientes. Nolite charitatem scindere: sentiendo diversa.

Nihil per contentionem, neque per inanem gloriam. Ne aliquid, non Dei emulatione faciatis, sed ut quisque alius videatur.

Sed in omni humilitate superiores sibi invicem arbitran- tes. Si omnes à quibus injuriam patimur, superiores esse

arbitraremur: facile patientiam servaremus. Nemo enim à patre, vel à Domino ægè fert se injuriam consecutum.

Non quae sua sunt singuli considerantes, sed ea quae aliorum. Non quae nobis solis expediunt, sed quae aliis profunt.

Hoc enim sentite in vobis, quod & in Christo Jesu. Vult ostendere Christum, non pro se, sed pro aliis passum: sive, Tam humilis sensus sit in vobis, quam fuit in Christo. Multi praeterea hunc locum ita intelligunt, quod secundum divinitatem se humiliaverit Christus, secundum formam videlicet secundum quam aequam aequalitatem Dei, non rapinam usurpaverit, quam naturaliter possidebat. Et exinanivit se, non substantiam evacuans, sed honorem declinans: formam servi, hoc est, naturam hominis induendo: & per omnia homo tantummodo atque humilitatis suae obedientiae, nec crucis mortem recusando. Quod in Christo Jesu, secundum quod unctus est, Christus est: Jesus nomen accepit: hoc est, secundum hominem.

Qui cum in forma Dei esset. In qua erat, sive quia ab- que peccato erat: ad imaginem Dei scilicet.

Non rapinam arbitratus est esse se aequalem Deo: sed semetipsum exinanivit. Quod erat humilitate, celavit: dans nobis exemplum, ne in his gloriemur quae forsitan non habemus.

Formam servi accipiens. Ita ut etiam pedes lavaret discipulorum.

In similitudinem hominum factus. Interdum similitudo recipit veritatem: nam genuit Adam filium secundum imaginem & similitudinem suam, & vocavit nomen ejus Seth. In similitudine humana humilitate serviendo, cum omnium Dominus esset.

Et habitu inventus ut homo. Hoc ut verum sit, sicut quasi unigeniti à patre, ita intelligendum.

Humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem. Ut nobis perfectae obedientiae monstraret exemplum.

Mortem autem crucis. Quia nulla mors potest esse deterior.

Propter quod & Deus exaltavit illum, & donavit illi nomen. Quia se assumptus homo humiliare dignatus est, divinitas quae humiliari non potest, eum qui humiliatus fuerat, exaltavit. Sed & illi donatum est nomen, quia ante non habuit: unde rectus locus hic secundum humanam naturam intelligendus est, quam divinam. Si ergo nos ex alto respicimus, exemplo Christi fratribus serviamus. Si enim ille Dominus & magister, servis & discipulis ministravit: quanto magis nos aequalibus & majoribus servire debemus, & Deo & sanctis ejus usque ad mortem etiam obedire: ne magistrum humilem, superbi discipuli non sequamur: & Dominum mitem servi contemnamus ingrati.

Quod est super omne nomen. Cui enim angelorum dixit, filius meus es tu.

Ut in nomine Jesu omne genu stectatur caelestium, terrestrium. Ut omnes simul hominem adorent cum verbo assumptum.

Et infernorum. Hic infernorum custodes inducit.

Et omnis lingua constiteatur. Omnia gentium scilicet.

Quia Dominus Jesus Christus in gloria est Dei patris. Hoc est, in natura & gloria deitatis, dum ejusdem est gloriae cuius pater.

Itaque charissimi mei, sicut semper obedistis. Exemplo ejus qui usque ad mortem obedivit.

Non in praesentia mei tantum. Quasi servi ad oculum servientes.

Sed multo magis nunc in absentia mea. Quia si quid me praesente liberius agebatis, corrigere poteram.

Cum metu & tremore vestram salutem operemini. Non cum negligentia, sed sicut ait Job: Verebar omnia opera mea propter Deum, sciens quod non parceres delinquenti. Et super humilem, & quietum, & trementem verba Dei Spiritus sanctus requiescit.

Deus est enim qui operatur in vobis, & velle, & perficere. Velle operatur suadendo, & praemia promittendo. Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit. Ceterum perficere nostrum omnino nec velle, quicquam est: quia utrumque ejusdem loci definitione tenetur.

Pro bona voluntate. Si in eamaneatis.

Omnia autem facite sine murmurationibus. Ingratus est ser-

vus, qui gravia Domini sui queritur esse praecipua. Qui enim mutmurat de praecipis, dubitat de praemiis. Hic etiam si operatur, non est sine querela. Unde alibi ait: Neque mutmuraveritis: & cetera.

Et hastationibus. De mercede futura.

Ut sitis sine querela, & simplices filii Dei sine reprehensione. Sicut Deus vos fecit. Considerate cuius filii sitis: qui cum in omnibus sanctus ac purus sit, filios non potest habere degeneres.

In medio nationis pravae atque perverse. Quae omnem rationabilis naturae pervertit ordinem, & perdidit.

Inter quos lucetis sicut luminaria in mundo. Sic luceat Dei genus in genere humano, sicut sol & luna illuminant mundum.

Verbum vitae continentes. Ut per vos illuminentur, & exemplo constententur.

Ad gloriam meam. Gloria patris filiorum est, ut ait: Salomon.

In die Christi. In die iudicii.

Quia non in vacuum cucurri, neque in vacuum laboravi. Qui talem Deo populum acquisivi.

Sed & si immolator supra sacrificium & obsequium fidei vestrae: gaudeo & congratulor omnibus vobis. Etiam si occidar: quia sacrificium & obsequium fidei vestrae obtuli Deo: vincit profectus vestri gaudium, tristitiam poenae vel mortis: sive jam non timeo mori sacrificio fidei vestrae consummato: sive quia fidei vestrae ministravi.

Idipsum autem & vos gaudeo, & congratulamini mihi. Quia mihi grande praemium est pro vobis occidi: sive quia mihi expedit solvi.

Spero autem in Domino Jesu Timotheum me cito mittere ad vos. Dat exemplum non temere quod definiendi, sed omnia spe Domini promittendi.

Ut & ego bono animo sim, cognitis quae circa vos sunt. Ut sciat quia vos meae passionibus minime teruerunt.

Neminem enim habeo tam unanimum, qui sincera affectione pro vobis sollicitus sit. Qui ita mecum pro omnium vestrum salute sollicitus sit.

Omnes enim quae sua sunt, quarunt. Commodum vel quietem, nolentes pro anima tribulari.

Non quae Jesu Christi. Non curantes de corpore, vel exemplo Christi, qui pro omnium salute mori minime reculavit.

Experimentum autem ejus cognoscite. Ut qualis sit noveritis.

Quoniam sicut patri filius, mecum servavit in Evangelio. Secundum hominem, propter homines factus obediens usque ad mortem.

Hunc igitur spero me mittere ad vos mox ut videro quae circa me sunt. Modo enim incertus sum.

Confido autem in Domino, quoniam & ipse veniam ad vos cito. Non solum illum mitto quem unicum habeo solatium.

Necessarium autem existimavi Epaphroditum fratrem, & cooperatorem. Necessarium vobis & cooperatorem propter Evangelii opus.

Et commisionem meam, vestrum autem Apostolum. Commilito propter honorem: quia & ipse acceperat in illis apostolatus officium.

Et ministrum necessitatis meae mittere ad vos. Quia venit meae necessitati ministrare pro vobis.

Quoniam quidem omnes vos desiderabat. Charitatem ejus circa illos sollicitam commendat, ut & ipse ab eis amplius diligitur.

Et maestus erat, propterea quod audieratis illum infirmatum. Tristitia vestrae causa maestus erat, eo quod vos per infirmitatis suae nuncium paveret nimium contristatos.

Nam & infirmatus est usque ad mortem, sed Deus misericors est ejus. Ut majorem docendo colligat fructum.

Non solum autem ejus, verumetiam & mei, ne tristitiam super tristitiam haberem. Ne tristitiam carceris tristitia defolationis augetet.

Estimantius ergo misi illum, ut viso illo, iterum gaudeatis. Pro cuius absentia novi vos contristari.

Et ego sine tristitia sum. Quam mihi vestra tristitia generat.

Excipite itaque illum cum omni gaudio in Domino. Solventes si quem scrupulum de ejus tarditate animus forte susceperat.

Et ejusmodi cum honore habetote. Non solum hunc qui vester est doctor, sed & omnes qui talis gratiae sunt, honorate.

Quoniam propter opus Christi usque ad mortem accessit. Qui mihi non timuit in carcere ministrare.

Tradens animam suam. In manus inimicorum: hoc est, paratus ad mortem.

Ut impletet id quod ex vobis deerat erga meum obsequium. Ut reliquum vestrum erga me solus impletet obsequium.

Caput III.

D*e cetero fratres mei gaudeo in Domino.* Non in rebus humanis, vel in aliquo praeterquam in Domino gaudeatis.

Eadem vobis scribere mihi quidem non pigrum. Eadem repetere quae praesens dixeram.

Vobis autem necessarium. Sicut hortor crebrius irrigari.

Videte canes. Hic contra pseudoapostolos ait Christi Evangelium lacerantes.

Videte malos operarios. Qui quod nos bene construximus, destruere conantur.

Videte concisionem. Concisio enim potius, quam circumcisio sunt dicendi.

Nos enim sumus circumciso, qui spiritu servimus Deo. Nos sumus viri Judaei, qui non unius membri pellem, sed totius carnis vitia amputamus, spiritualiter scilicet circumcisi.

Et gloriamur in Christo Jesu: & non in carne fiduciam habentes. In sola fide Christi, non in circumcissione carnali.

Quamquam & ego habeam confidentiam in carne. Ne quis putet me hoc ideo dicere: quia ego gloriandi causam non habeam, & idcirco non glorior.

Si quis alius videtur confidere in carne: ego magis circumcissus octavo die, ex genere Israel. Quia ex illis forte aliqui erant proselyti: ego secundum genus, non post annos, ut aliqui peregrini.

De tribu Benjamin. Quae semper cum Juda conjuncta fuit.

Hebraeus ex Hebrais. Non ex gentibus proselytus.

Secundum legem Pharisaus. Legis peritus vel divinus à turba, qui non possem posse quod probarem.

Secundum emulationem persequens Ecclesiam Dei. Tantam habui emulationem, ut nescius etiam Ecclesiam infestarem.

Secundum justitiam quae in lege est. Primus fui in omnibus in quibus illi falso gloriantur: sed quia hoc tempore illa non valere cognovi, ideo illa nullius duco momenti, & tanquam impedimenta projicio quibus me vitam acquirere posse putabam.

Conversatus sine querela. Omnium justificationum, & ceremoniarum purificationem, & mandata complebam: sed haec nulla putavi, dum crederem Christo quae lex ipsa promiserat.

Sed quae mihi fuerunt lucra, haec arbitratus sum propter Christum detrimenta. Ad comparationem inventi auri, contemnitur aramentum, quamvis ab uno sit conditum, & pro temporis qualitate necessarium.

Verumtamen existimo omnia detrimentum esse, propter eminentem scientiam Jesu Christi Domini mei: propter quem omnia detrimentum feci, & arbitror ut stercora. Stercora ciborum sunt reliquiae, & quondam rerum utilium purgamenta.

Ut Christum lucrificiam: ut & inveniar in illo. Ut Christum habeam caput, & ejus inveniar membrum.

Non habens meam justitiam quae ex lege est. Hoc est, meo labore quaesitam.

Sed illam quae ex fide est Christi Jesu, quae ex Deo est justitia in fide. Sed illam quae à Deo proprie, & sola fide collata est Christianis.

Ad cognoscendum illum. Ut beneficium ejus perfectè cognoscam.

Et virtutem resurrectionis ejus. Quia ideo surrexit, ut nos similiter resurgamus. Qui autem hoc verè cognoscit, satis agit, si omnino non peccet.

Et societatem passionis illius: configuratus morti ejus. Si enim compatimur, & convivemus.